

РЕЦЕНЗИЯ

**на проф. Петър Александров Банков, доктор,
на дисертационния труд на Ивелина Статева Кирилова, докторант
на задочна форма на обучение към катедра „Водни спортове”, на
тема: „Изследване на рисковите фактори за инциденти при
провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания” за
присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в
докторска програма „Теория и методология на спортната наука”.
Професионално направление 7.6. Спорт**

Научен ръководител: доц. Стоян Андонов, доктор

**1. Биографични данни, образователна квалификация,
педагогическа и научна дейност на докторанта.**

Асистент Ивелина Статева Кирилова е родена на 31.08.1979 г. в гр. Велико Търново. Последователно завършва: Природо-математическа гимназия „В. Друмев” в гр. В. Търново (1998 г.); ОКС „Бакалавър” – специалност треньор по спортна гимнастика и учител по физическо възпитание в НСА „В. Левски” (2002 г.); ОКС „Магистър” – специалност Адаптирана физическа активност и спорт” в НСА „В. Левски” (2013 г.).

Участва в: проектиране, координация, организация и изпълнение на 4 национални и международни образователни проекти; организация на научна конференция и „кръгла маса”; по теми на адаптираната физическа активност и спорт; обучение на млади плувци с физически и интелектуални увреждания; спортни услуги, социална интеграция и рехабилитация на деца с увреждания и други.

През 2014-2019 г. Ивелина Кирилова е хоноруван и щатен асистент (преподавател) по специалността „Адаптирана физическа активност и спорт” към катедра „Плувни спортове”.

Била е състезател по спортна гимнастика; републикански шампион и рекордьор по силов трибой; европейски шампион по силов трибой.

Специализираната образователна квалификация, педагогическата и научна дейност на докторанта са основна, достатъчна предпоставка за формиране на мотивация и разработка на представения дисертационен труд.

2. Актуалност, структура и съдържание на дисертационния труд.

Управлението на риска, на неговите елементи (поява, идентифициране, въздействие, превенция) е обект на теоретични и научноприложни изследвания в социални и икономически системи (образование, здравеопазване, икономика, администрация). Един от елементите на физическото възпитание и спорта като сложна социална и икономическа система е управление и развитие на адаптираната физическа активност и спорта. Очертава се актуален научен проблем – необходимост от теоретично и научноприложно изследване, на добри практики, свързани с влиянието на рисковите фактори в процеса на провеждане на занимания в специфични условия на водната среда на деца с увреждания.

Дисертационният труд на асистент Ивелина Кирилова на тема: „Изследване на рисковите фактори за инциденти при провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания” е разработен в обем от 176 стандартни страници. Съдържа: увод; три взаимосвързани глави; изводи и препоръки; библиография (проучени и анализирани 200 литературни и документални източници и сайтове); приложения. От тях 34 на кирилица и 166 на латиница. Съдържанието на труда е онагледено с 16 таблици и 53 фигури.

Структурата на труда е в съответствие и отговаря на съвременните изисквания за разработка на този вид научни трудове.

В синтезиран вид представям някои приноси на дисертационния труд:

В резултат на предварително проучване в увода сполучливо е представена визията за последователно осъществяване на теоретично и научноприложно изследване, както и тяхното реализиране в отделни етапи.

Глава първа (8-67 стр.) – „Литературно проучване и анализ. Теоретична постановка на проблема“, вкл.: демографски и социален анализ на хората, вкл. на децата като актуален обект на дейност на държавни и обществени институции и организации; функциите и значението на физическата активност и спорта за децата с увреждания; позиция по взаимната връзка между рехабилитация и адаптирани програми във водна среда; теоретичен анализ на риска (идентифициране и превенция при заниманията във водна среда, модели, стратегии); медицински състояния и влиянието им върху децата, участващи в занимания във водна среда. Върху тази научна база компетентно е формулирана работната хипотеза на проектирането, провеждането и очакваните резултати на теоретично и научноприложно изследване.

Втора глава (68-82 стр.) „Цел, задачи, методика и организация на изследването“. Цел на изследването – „Да се идентифицират специфичните рискови фактори при занимания във водна среда на деца с увреждания, предизвикани от константните причини, временните състояние и външни въздействия“. За изпълнение на целта са формулирани 6 научноизследователски задачи. Контингент на изследване: 51 родители на деца с увреждания; 51 деца с увреждания; 8 специалисти, работещи в областта на заниманията във водна среда с деца с увреждания; 6 студенти по Адаптирана физическа активност и спорт (АФАС); спортни съоръжения (басейни, комплекси) в градовете: София, Пловдив, Габрово и Русе.

При разработката на труда са използвани научните методи: теоретичен анализ на литературни и документални източници; контент анализ; интернет проучване и анализ на информация в медиите; интервю; анкетен метод; фокус група; теренни наблюдения и

видеозаписи; анализ и качествена оценка на риска. Факторен анализ. Метод на Хаддон; математико-статистически анализ. Комплексът от приложените научни методи е представен прецизно, в детайли, в оригинална блок-схема (фиг. 7). Това потвърждава положителна оценка за добрата научна подготовка на асистент Евелина Кирилова.

Глава трета (83-147 стр.). „Анализ на резултатите от изследването“. Компетентно, във взаимна връзка са представени 7 анализа – крайни продукти на дисертационния труд. С по-значим научен и практически принос са: идентифициране на практиките във водна среда с деца с увреждания в България (вкл. сравнителни анализи във: фондации, сдружения, клубове; съоръжения – табл. 10); настоящи и предстоящи адаптирани практики във водна среда – фиг. 17; годишна динамика на заниманията; резултати от интервюто; модели за осигуряване на безопасност – фиг. 24; анализ на информационните карти и интервюта с родители, предоставящи социална информация на процеса на заниманията на децата с увреждания във водна среда; специфична систематизация на рискови фактори (табл. 13, фиг. 47, 48, 49, 52); табл. 14, 15 и 16 - в резултат на изследването е проектиран модел с практическо приложение (в 3 фази) за контрол на влиянието на рисковите фактори. Моделът интегрира: човешки ресурси; факторите на: оборудването; средата; социалната и икономическата среда. На тази основа асистент Евелина Кирилова проектира модел на процедури за контрол на влиянието на рисковите фактори – фиг. 53.

Този раздел е убедителна илюстрация на научните знания на асистент Евелина Кирилова и възможностите за приложения на резултатите от изследването.

По темата на дисертационния труд докторантът представя две публикации, свързани с изследване на: адаптирани методики по плуване; физическа активност и здраве. Авторефератът е съставен прецизно и балансирано отразява отделните части на труда. Формулираните изводи и препоръки са в съответствие с резултатите от изследването.

Всички бележки и препоръки на вътрешната защита са компетентно взети в предвид и отразени в дисертационния труд. В тази връзка поставям въпроси на вниманието на докторанта: възможно ли е приложението на доказаните методики и модели да се приложат при отчитане специфичните увреждания при деца с други заболявания; в съответствие с препоръка – 5, в каква последователност (технология) в бъдеще да се осъществи процес на проектиране и провеждане на научноприложни изследвания в областта на управлението на рисковите фактори при занимания във водна среда с деца с увреждания?

3. Научни приноси на дисертационния труд:

Първо. Обогатена е теорията на адаптивната физическа активност и спорт за деца с увреждания.

Второ. Осъществено е за първи път в България теоретично и научноприложно изследване, изведен е практически опит за влияние на рисковите фактори върху провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания.

Трето. Приложен е иновативен комплекс във взаимна връзка научни методи за изследване на специфични особености и влияние на фактори на превенция върху появата, управлението и контрола на риска при провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания.

Четвърто. Проектиран е модел за идентифициране на рисковите фактори и конкретни процедури, съобразени със специфичните условия, при които се провеждат занимания във водна среда на деца с увреждания в България.

4. Заключение

Процедурата по разработката и защитата на дисертационния труд на асистент Ивелина Кирилова са осъществени в съответствие със: Закона за развитие на академичния състав в Република България; Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав на Република България; Наредбата за придобиване на

образователната и научна степен „Доктор“ в Националната спортна академия „Васил Левски“.

Самостоятелен, завършен е трудът на докторанта асистент Ивелина Кирилова. Показва научна осведоменост, прецизна аргументираност на анализа на резултатите на теоретичното и научноприложното изследване.

Въз основа на гореизложеното с достатъчно основание и убеденост предлагам на научното жури да: оцени положително качествата на дисертационния труд на асистент Ивелина Статева Кирилова - „Изследване на рисковите фактори за инциденти при провеждане на занимания във водна среда на деца с увреждания“; присъди образователната и научна степен „Доктор“, в докторска програма „Теория и методология на спортната наука“. Професионално направление 7. Спорт.

12.08.2019 г.

София

Рецензент:

проф. Петър Александров Банков, доктор

O P I N I O N

**by prof. Petar Aleksandrov Bankov, DSc
for the doctor's theses of Ivelina Stateva Kirilova, PhD student of the
part-time studies to "Water sports" department on the theme: "Study of
the risk factors for incidents with disabled children when occupied in
water environment" for holding the Phd educational and scientific
degree within the "Theory and methodology of the sports science" PhD
program, Professional direction 7.6 Sport**

Supervisor: Assistant professor Stoyan Andonov, PhD

1. Biography, educational qualification, pedagogical and scientific activity of the PhD student

Assistant Ivelina Stateva Kirilova is born on 31.08.1979 in Veliko Tarnova. Successively graduates from: "V.Drumev" Nature and mathematics secondary school in V.Tarnovo (1998); "Bachelor's educational and qualification degree with sports gymnastics coach and physical education teacher as specialty at "V.Levski" NSA (2002); Master's educational and qualification degree with "Adapted physical activity and sport" as specialty at "V.Levski" NSA (2013).

Participates in: the plan, coordination, organization and execution of 4 national and international educational projects; the organization of a scientific conference and "round table"; adaptive physical activity and sport themes; education of young swimmers with physical and mental disabilities; sports services, social integration and rehabilitation of disabled children, etc.

During the period 2014-2019 Ivelina Kirilova is a part-time lecturer and regular lecturer at "Adapted physical activity and sport" specialty to "Swimming sports" department.

She was a sport gymnastics competitor; national champion and record holder in triathlon of force; European champion in triathlon of force.

The specialized educational qualification, pedagogue and scientific activity of the PhD student appear as principle, sufficient prerequisite for setting up motivation and development of the presented doctor's theses.

2. Topicality, structure and contents of the doctor's theses

The management of risk, its elements (appearance, identification, effect, and prevention) is an object of theoretical and scientifically applied studies in social and economic systems (education, health care, economy, administration). The management and development of the adapted physical activity and sport is one of the elements of the physical education and sport as complicated social and economic system. Outlined is a topical scientific problem – need of theoretical, scientific, and applied study, of good practices, related to the influence of the risk factors in the process of disabled children's occupation within the specific conditions of water environment.

Assistant Ivelina Kirilova's doctor's theses: "Study of the risk factors for incidents with disabled children when occupied in water environment" consists of 176 standard pages. Contains: an introduction; three interrelated chapters; conclusions and recommendations; bibliography (200 literature and documental sources and sites are studied and analyzed); annexes; 34 of them in Cyrillic and 166 in other foreign languages. 16 tables and 53 figures illustrate the paper.

The structure of the theses corresponds and answers the up to date requirements for developing such kind of scientific papers.

I am presenting in short some of the doctor's theses contributions:

Resulting from advanced study, the introduction successfully presents the vision for consecutive fulfilment of the theoretical, scientific and applied researches as well as their accomplishment in the separate chapters.

Chapter one (8-67 pages) – „Literature study and analysis. Theoretical setting of the problem”, incl.: demographic and social analysis of the people, incl. the children as topic object of the activities of state and public

institutions and organizations; the functions and importance of the physical activity and sport for disabled children; position on the interrelations between rehabilitation and adaptive programs in water environment; theoretic analysis of the risk (identification and prevention for occupation in water environment, models, strategies); medical statutes and their influence on the children occupied in water environment. On that scientific basis competently is formulated working hypothesis of the projection, implementation and the expected results of the theoretical, scientific and applied research.

Chapter two (68-82 pages) „Purpose, tasks, methodology and organization of the study”. Purpose of the research – „To identify the special risk factors of disabled children occupation in water environment, provoked by constant reasons, temporary conditions and outside impact”. Six scientific research tasks are formulated for accomplishing the purpose. Contingent of the study: 51 disabled children parents; 51 disabled children; 8 experts working in the field of disabled children occupation in water environment; 6 higher students in Adaptive physical activity and sport; sports facilities (swimming pools, complexes) in Sofia, Plovdiv, Gabrovo and Ruse.

The following scientific methods are applied upon developing the paper: theoretical analysis of the literature and documental sources; content analysis; internet study and analysis of media information; interview; inquiry method; focus group; terrain observations and video; analysis and quality evaluation of the risk. Factor analysis. Haldon's method; mathematical and statistical analysis. The applied scientific methods complex is presented precisely, in details, in original block scheme (fig. 7). That confirms Assistant Evelina Kirilova's positive evaluation of the good scientific preparation.

Chapter three (83-147 pages). „Analysis of the study results”. Competently, in interrelation are presented 7 analysis – final products of the doctor's theses. Of more important scientific and practical contribution are: identification of disabled children practice within water environment in Bulgaria (incl. comparative analysis in: foundations, partnership, clubs, equipment – table 10); present and future adaptive practices in water

environment – fig.17; year dynamics of the sessions; interview results; models for ensuring safety – fig. 24; analysis of the informational cards and interviews with parents, providing social information of the process of the disabled children occupation in water environment; special systematization of risk factors (table 13, fig. 47, 48, 49, 52); tables 14, 15 и 16 –resulting from the study is a projected model with practical application (in 3 phases) for controlling the risk factors impact. The model integrates: human resources, the factors of: the equipment, environment; the social and economic environment. On that basis Assistant Ivelina Kirilova projects a model of the procedures for controlling the risk factors impact – fig. 53.

That section is a convincing illustration of Ivelina Kirilova's scientific knowledge and her abilities for the application of the research results.

On the theme of the doctor's theses, the PhD student presents two publications related to the research of: adapted methodologies in swimming; physical activity and health. The abstract is compiled precisely and reflects the separate parts of the paper in balance. The conclusions and recommendations formulated correspond to the study results.

All notes and recommendations made during the preliminary presentation of the doctor's theses are taken in mind and competently entered into the theses. In that aspect, I am putting to the attention of the PhD student the following questions: is it possible to apply the proved methodology and models taking in view the specific disabilities of children with other illnesses; in correspondence with recommendation 5, what is the sequence (technology) that the process of projecting and implementation of the scientific and applied studies in the field of the management of the risk factors in occupying disabled children in water environment can be realized in future?

3. Doctor's theses scientific contributions:

First. Enriched is the theory of adapted physical activity and sport for disabled children.

Second. It is for the first time in Bulgaria that a theoretical scientific and applied research is implemented, taken to the front is a practical

experience for the risk factors impact on disabled children occupation in water environment.

Third. Innovative complex of scientific interrelation methods is applied for studying the specific particularities and influence of prevention factors on the appearance, management and control of the risk for disabled children occupied in water environment.

Fourth. Projected is a model for identification of the risk factors and concrete procedures in conformity with the specific conditions under which the occupation of disabled children in Bulgaria takes place in water environment.

4. Conclusion

The procedure of the development and defense of Ivelina Kirilova's doctor's theses are performed in correspondence with the Development of the academic staff in Bulgaria Law; the Rules for application of the Development of the academic staff in Bulgaria Law; the Regulations for holding "PhD" educational and scientific degree at "V.Levski "National Academy of Sport.

Independent, complete is the doctor's theses of Assistant Ivelina Kirilova, PhD student. She manifests scientific knowledge, precise argumentation of the analysis of the theoretical, scientific and applied research results.

On the basis of the said above, by sufficient reasoning and conviction, I am proposing to the scientific jury to: evaluate positively Assistant Ivelina Stateva Kirilova's doctor's these "Study of the risk factors for incidents with disabled children when occupied in water environment"; award the "PhD" educational and scientific degree in the PhD program "Theory and methodology of the sports science", Professional direction 7. Sport.

12.08.2019

Sofia

Reviewer:

prof Petar Aleksandrov Bankov, DSc.

